

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 20 februari 1929 kl. 12 m.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande, nr 2, i anledning av väckt motion angående ändring av taxebestämmelserna för användningen av elektrisk kraft från statens vattenfallsverk.

I en inom andra kammaren väckt och till dess fjärde tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 305, hava herrar *Johansson* i Bro och *Ander* hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om åtgärder för erhållande av taxebestämmelser för användningen av elektrisk kraft från statens vattenfallsverk i huvudsaklig överensstämmelse med vad i motionen anförts.

Motionen.

I motiveringen uttalas bl. a., att valfrihet borde få äga rum mellan följande taxor:

1) 200 kronor per kilowatt och år för valfri bottenkraft och 7 öre per kilowattimme för därutöver uttagna kilowattimme. Garanti lämnas för avgift till vattenfallsstyrelsen med minst så stor summa, som motsvarar 2:50 kronor per ansluten har odlad jord. Arealinventering verkställles vart 10:de år.

2) 90 kronor per kilowatt och år samt 2 öre per uttagen kilowattimme. Garanti lämnas för att avgiften till vattenfallsstyrelsen årligen skall utgå med minst 120 kronor per uttagen kilowatt.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

Frågan om de taxor å elektrisk kraft, som vattenfallsstyrelsen tillämpar för sin landsbygdsdistribution, har, såsom även i motionen erinrats, under de senare åren upprepade gånger varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet. Under åren 1924 och 1925 verkställdes sålunda av den s. k. taxekommittén en ingående utredning av hithörande spörsmål, och sedermera har frågan åren 1926, 1927 och 1928 genom i ämnet väckta motioner underställts riksdagens prövning.

Utskottet.

Den vid 1926 års riksdag väckta motionen (II: 305) gick ut på att till statens kraftverk anslutna elektriska distributionsföretag skulle berättigas att erhålla elektrisk kraft från statens tertiärstationer enligt viss i motionen angiven taxa. Andra kammarens fjärde tillfälliga utskott avstyrkte motionen (utlåtande nr 6) under hänvisning bl. a. dels till den av taxekommittén nyligen verkställda ut-

redningen och dels till att det kunde ifrågasättas, huruvida den av motionärerna förordade maximaltaxan kunde anses vara den för flertalet distributionsföreningar å landsbygden lämpligaste. Motionen föranledde ej heller till någon andra kammarens åtgärd.

Vid 1927 års riksdag hemställdes i de likalydande motionerna I: 160 och II: 255, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville dels anhålla om en skyndsam och opartisk utredning angående införande av ändamålsenligare taxor och utarbetande av plan för en rationell kraftförsäljningspolitik vid statens kraftverk, dels ock, i avvaktan på sådan utredning, anhålla om införandet av en maximaltaxa, som garanterade statens kraftverk en viss inkomst för den levererade kraften men på samma gång möjliggjorde en, särskilt för landsbygden, ekonomisk utvinning av denna kraft inom olika förbrukningsområden.

Även dessa motioner avstyrktes på anförda skäl av vederbörande utskott (första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 8 och andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 5). Utskotten anförde därvid bl. a., att någon meningsskiljaktighet icke torde råda ifråga om betydelsen av väl avvägda taxor å elektrisk kraft för jordbruket samt att vattenfallsstyrelsen också för sin del hade förklarat, att den delade och städse hade delat motionärernas mening, att man med skälig förräntning av styrelsens kapital skulle sträva efter att leverera kraften så billigt som möjligt. Styrelsens taxor för landsbygdsdistributionen hade jämväl under de senare åren sänkts, och fr. o. m. år 1928 komme ytterligare sänkningar att genomföras. Vid sitt avstyrkande av motionerna förutsatte utskotten, att från vattenfallsstyrelsens sida intet komme att underlåtas beträffande ett tillmötesgående av berättigade krav på ytterligare sänkning av krafttaxorna för landsbygdsdistributionen.

Motionerna föranledde ingen åtgärd från någondera kammarens sida.

Under hänvisning till de vid 1927 års riksdag väckta motionerna hemställdes vid 1928 års riksdag i motionen II: 408, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om skyndsam utredning angående införande av ändamålsenligare taxor och utarbetande av plan för en rationell kraftförsäljningspolitik vid statens kraftverk.

I anledning av denna motion anförde andra kammarens fjärde tillfälliga utskott (utlåtande nr 4), att inga nya skäl åberopats för det ånyo framförda utredningskravet samt att ej heller något inträffat, som kunde anses giva vid handen, att den av utskottet föregående år gjorda förutsättningen ifråga om vattenfallsstyrelsens framtida kraftförsäljningspolitik varit oriktig.

Utskottet avstyrkte därför motionen och den föranledde ej heller till någon andra kammarens åtgärd.

Med anledning av den nu till behandling föreliggande motionen har utskottet, i syfte att belysa hithörande spörsmål, genom vattenfallsstyrelsen inhämtat

följande uppgifter för åren 1922—1928 beträffande kraftförbrukning, kraftpris och totalinkomst från de 301 distributionsföretag å landsbygden, som omfattades av den av taxekommittén verkställda, ovan omnämnda utredningen:

	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
Bruttoinkomst i miljoner kronor	2,89	2,74	2,89	2,99	2,83	2,80	2,80
Leverans i miljoner kWh	22,2	22,6	24,5	26,2	27,5	29,4	32,8
Pris i ören per kWh	13,0	12,1	11,8	11,4	10,3	9,5	8,5

Av dessa uppgifter framgår, att kraftförbrukningen ökats från 22,2 milj. kWh år 1922 till 32,8 milj. kWh år 1928 och att priset per kWh samtidigt sänkts från 13,0 öre år 1922 till 8,5 öre år 1928. Kraftpriset har sänkts i sådan utsträckning, att den starkt ökade förbrukningen icke medfört någon inkomstökning för vattenfallsstyrelsen. Vid sådant förhållande och då utskottet, som alltjämt håller före, att ett förbilligande av den till landsbygden levererade kraften bör eftersträvas, med stöd av de anförda uppgifterna anser sig fortfarande kunna utgå ifrån, att vattenfallsstyrelsen jämväl i fortsättningen kommer att i möjligaste mån tillgodose detta önskemål, är enligt utskottets mening något ingripande från riksdagens sida för närvarande icke av behovet påkallat.

Vad särskilt angår den föreliggande motionen, synes ett bifall till den däri gjorda hemställan vara uteslutet redan av den anledningen, att motionärerna påyrkat införandet av vissa bestämda taxeformer, vilka för vattenfallsstyrelsen skulle medföra en högst betydande inkomstminskning — en minskning, som, enligt vad utskottet inhämtat, skulle ifråga om alternativ 1 uppgå till c:a 1,4 milj. kronor och ifråga om alternativ 2 till 0,5 à 1 milj. kronor per år och sålunda allvarligt rubba vattenfallsverkets räntabilitet.

Utskottet får sålunda med stöd av det anförda hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 19 febr. 1929.

På utskottets vägnar:

O. E. SANDBERG.

Närvarande: herrar Sandberg, Nordkvist, Andersson i Löbbo, Svensson i Högsjöhult, fru Nordgren, herrar Ahl, Olsson i Österbo, Ljung, Vougt* och Näslund*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr Olsson i Österbo ifråga om motiveringen.